

بناام خدا

گزارش کارگاه آموزشی

«روشهای تدریس با تکیه بر پیامدهای یادگیری و موفقیت در تدریس»

این کارگاه آموزشی در راستای اجرای روال طرح تحول راهبردی با عنوان «پویایی و بالندگی اعضای هیأت علمی» و براساس مفاد برنامه تفصیلی مصوب در تاریخ ۹۸/۸/۲۲ در سالن شورای آموزشی با حضور ۲۸ تن از اعضای هیأت علمی جدیدالاستخدام دانشگاه برگزار شد. مدرسین کارگاه آقایان دکتر عباس بازرگان استاد و مدیر پیشین گروه سنجش و تحقیقات آموزشی دانشگاه تهران و دکتر مسعود امینی (مدرس تجربی) عضو هیأت علمی دانشکده علوم ریاضی بودند.

کارگاه با تلاوت آیاتی چند از کلام ... مجید آغاز شد. در ابتدا آقای دکتر مینایی ضمن معرفی مدرس به برخی از سوابق و فعالیت های ایشان در زمینه یاددهی - یادگیری اشاره کردند. سپس آقای دکتر بازرگان مطالب خود را با طرح پرسش هایی از حضار در خصوص رابطه تدریس با یادگیری آغاز کردند.

ایشان یادآور شدند که در پایان کارگاه از شرکت کنندگان انتظار می رود که:

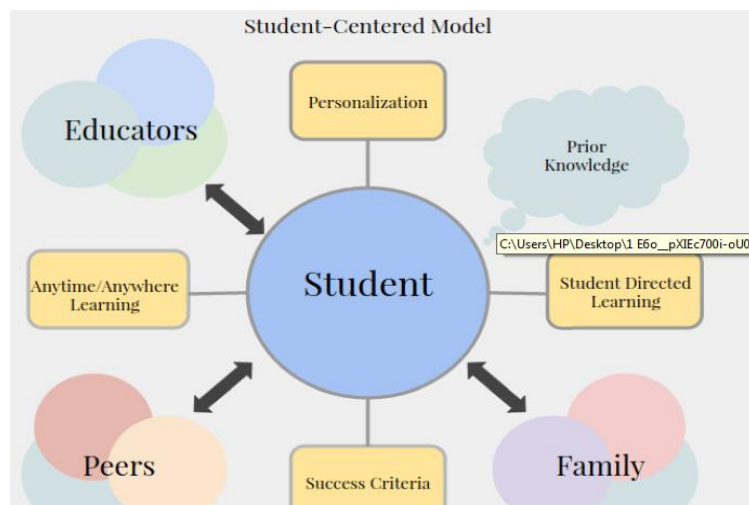
۱. رویکردهای اصلی تدریس را فهرست کنند و کاربرد آن ها را شرح دهند.
۲. ویژگی ها و نقش دانشجو- محوری در فرایند تدریس- یادگیری را بیان کرده و مزیت آن را در مقایسه با مدرس محوری توصیف کنند.
۳. طبقه بندی هدف ها و رابطه آن با فرآیند شناختی به تفکیک نوع دانش برای یادگیری در آموزش عالی را شرح دهند.
۴. چگونگی تدوین طرح درس و نقش آن را در تحقق هدف های یادگیری بیان کنند.
۵. چگونگی برقراری ارتباط موثر با دانشجویان برای نیل به تجربه های یادگیری موفق را بیان کنند.
۶. رویکردهای جدید ارزیابی آموخته ها برای بازخورد دادن به دانشجویان را بیان کنند.
۷. چگونگی استفاده از یادگیری مسئله محور (PBL) و سایر شیوه ها در دانشجو- محوری را برای ارتقاء کیفیت پیامدهای یادگیری بیان کنند.
۸. دانشوری تدریس- یادگیری را شرح دهند و ویژگی های تدریس موفق در عصر دیجیتال را برشمارند.

در ادامه ضمن اشاره به دیدگاه های فلسفی معرفت شناسی به رابطه آن ها با رویکردهای یادگیری همچون رفتارگرایی، شناخت گرایی، سازاگری فردی و سازاگری اجتماعی اشاره کردند.

همچنین به طبقه بندی هدف های یاددهی - یادگیری (طبقه بندی بلوم) اشاره کرده و آن را به دو بخش کلی یادگیری سطحی و عمیق تقسیم کردند سپس به تشریح پنج دیدگاه اصلی در تدریس به شرح زیر پرداختند.

۱. سخنرانی

۲. کارگاه آموزشی
 ۳. مهارت آموزی
 ۴. انجام عمل برای به دست آوردن دانش و مهارت
 ۵. ورزیدن و الگوهای اصلاحات اجتماعی پرداختند.
- سپس نکاتی را درباره نقش مدرس در تدریس دانشجو - محور به شرح زیر برشمردند.
۱. مدرس راهنمایی برای یادگیری دانشجو
 ۲. یادگیری محور اصلی فرایند تدریس- یادگیری، پویا و انعطاف پذیر
 ۳. جست و جوی اطلاعات توسط یادگیرنده و ساختن دانش توسط خود او
 ۴. مسیرهای گوناگون برای یادگیری
 ۵. دانشجو یادگیری خود را کنترل می کند
 ۶. مدرس و یادگیرنده هر دو در فرایند یادگیری هستند
 ۷. تدریس بر طرح درس و بازخورد استوار است
 ۸. تاکید بر مهارت های اجتماعی و سعی بر مشارکت در فرایند تدریس- یادگیری
 ۹. ارزیابی مستمر آموخته ها برای یادگیری و به مثابه یادگیری

در ادامه به عوامل تسهیل کننده یادگیری و نقش مدرس در تدریس مدرس - محور به شرح زیر اشاره نمودند.

۱. خواستن و انگیزه
۲. آشکار بودن انتظارات از دانشجو (هدفها و...)
۳. تعامل (با منابع یادگیری، با مدرس، با همکلاسان)
۴. درک مطلب و پی بردن به فایده آن ها
۵. دریافت بازخورد

نقش مدرس در تدریس مدرس - محور

۱. مدرس محور اصلی تدریس و عرضه کننده مطالب

۲. مسیر یادگیری برای همه یکسان
۳. کنترل یادگیرنده توسط مدرس که بر آزمون متکی است.
۴. مدرس پاسخ درست را عرضه می کند.
۵. تدریس امری ایستا و تغییر ناپذیر است.
۶. مدرس و یادگیرنده در تقابل با یکدیگر
۷. یادگیرنده ای که در یکی از جلسات نتواند شرکت کند مواخذه می شود.
۸. ارزیابی آموخته با امتحان پایانی

سپس در ادامه کارگاه آقای دکتر امینی (مدرس مهمان) به بیان تجربیات خود در زمینه تدریس پرداخته و اشاره کردند که ایشان همیشه مباحث درسی خود را در کلاس با طرح یک مسئله و حل آن با مشارکت دانشجویان بیان می کنند. ایشان از نحوه تعامل با دانشجویان رشته خود در کلاس، راهنمایی پایان نامه/رساله و برگزاری آزمون-های مربوط به صورت کتاب باز نیز صحبت کردند و یادآور شدند که هر چند محدودیت هایی بر سر راه استادان وجود دارد ولی همیشه با کمی ابتکار عمل، راهی برای مقابله با محدودیت ها وجود دارد. ایشان در انتهای مباحث خود، به پرسش های شرکت کنندگان پاسخ دادند.

سپس آقای دکتر بازرگان ضمن تعریف پیامدهای یادگیری به نکاتی درباره اهمیت و ویژگیهای مطلوب بیان آنها پرداختند.

تعریف پیامد یادگیری یک درس: بیانی است درباره انتظارات از یادگیرنده درباره آنچه که او باید، بطور اندازه-پذیر در پایان یک درس یا دوره آموزشی انجام دهد. معمولاً برای یک قابلیت بیش از یک پیامد یادگیری تعریف می شود.

ویژگیهای مطلوب بیان پیامدهای یادگیری (SMART)

۱. دانشجو - محور Student centered
۲. اندازه پذیر Measurable
۳. کنش گرا (فعل کنشی در حیطه هدف های بجوم) Action - oriented
۴. مرتبط به حوزه عمل Relevant
۵. در مدت زمان معین Time-bound

در ادامه به تشریح سه عامل بیرونی بر فرآیند یاددهی - یادگیری تأکید کردند.

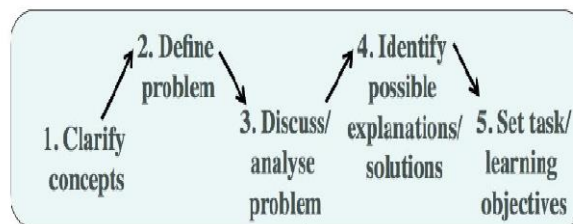
۱. موقعیت آموزشی
۲. دانش موضوعی مدرس
۳. مهارتهای تدریس و ارتباطی مدرس

ایشان ضمن اشاره به متغیرهای موقعیت آموزشی مانند ویژگی های جمعیت شناختی دانشجویان، نظم دانشکده، نظم گروه، انگیزه دانشجویان و... به هفت اصل اساسی برای اثربخشی تدریس به شرح زیر اشاره کردند.

۱. تمرکز بر یادگیرنده (دانشجو - محوری)
 ۲. هدایت دانشجویان برای همیاری و تاکید بریادگیری به عنوان یک امر اجتماعی
 ۳. توجه به احساسات دانشجویان
 ۴. توجه به تفاوت‌های فردی
 ۵. به چالش کشیدن دانشجویان بدون بار اضافی بر دوش آنان
 ۶. سنجش برای یادگیری (بازخورد مستمر)
 ۷. برقراری ارتباط افقی میان مطالب درسی و دانش قبلی، محیط پیرامون و «جهان بیرونی»
- در ادامه آقای دکتر بازرگان از حضار خواستند تا در گروه‌های سه نفره به کارگروهی بپردازند و ضمن طرح سوالاتی به تشریح روش تدریس به روش مسئله گرا پرداختند.

تدریس به روش مسئله-گرا (PBL)

The Maastricht Seven-Jump Method for PBL tutorials

همچنین ایشان به شرایط احراز ارتباط موثر با دانشجویان در دستیابی به تدریس اثربخش، مفاهیم اساسی در ارزشیابی و انواع آن به شرح زیر اشاره کردند.

۱. تسلط مدرس بر رشته دانش تخصصی
۲. شناسایی دانشجویان و ویژگی های آنان
۳. هم احساسی و همدلی با آنان به ویژه پرهیز از بی تفاوتی نسبت به مسائل آنها
۴. راهنمایی دلسوزانه، پاسخ به پرسش های آنان و ارجاع آنان به منابع
۵. توجه به اثر «پیگمالیون» برای ایجاد انگیزش و تحرک در آنان
۶. خوشرویی در برخورد و رعایت آداب، رسوم و عقاید دانشجویان
۷. توجه به سبک یادگیری دانشجویان
۸. بیان انتظارات مدرس در آغاز نیمسال و توجه به انتظارات مطلوب و سازنده دانشجویان در طول نیمسال

تحصیلی

مفاهیم اساسی در ارزشیابی

- ارزشیابی

- اندازه گیری
- سنجش
- آزمون
- امتحان
- امتحان کوتاه (کوئیز)
- پوشه عملکرد

انواع شیوه های ارزشیابی دانشجویان

۱. ارزشیابی تشخیصی
۲. ارزشیابی تکوینی
۳. ارزشیابی پایانی

در بخش پایانی کارگاه نیز به موضوع جدیدی با عنوان **دانشوری تدریس - یادگیری** اشاره کردند و یادآور شدند که در این رویکرد، منظور از دانشوری تدریس- یادگیری، خودآگاهی و توانمند کردن اعضای هیأت علمی نسبت به علم و هنر یادهی- یادگیری برای پاسخ دادن به پرسش هایی به شرح زیر است.

۱. نقش پژوهش در آموزش و یادگیری برای ارتقاء کیفیت تدریس- یادگیری چیست و چگونه انجام می-شود؟

۲. چگونه می توان محیط یادگیری موثر را برای ارتقاء کیفیت یادگیری دانشجویان طراحی کرد و به اجرا درآورد؟

۳. چگونه با استفاده از روش علمی می توان دانش فردی مدرس را نسبت به تازه های یادهی- یادگیری افزایش داد و در تدریس رشته تخصصی به کار برد؟

۴. چگونه از طریق انجام «اقدام پژوهی» می توان راه حل های جدید عملی برای ارتقاء کیفیت یادگیری دانشجویان در دروس مختلف فراهم آورد و نتایج را با سایر همکاران سهیم شد؟
جلسه ساعت ۱۲ با بحث و تبادل نظر و پاسخ به پرسش های شرکت کنندگان به پایان رسید.